

Bokanmälan: Arta - D - bärfis

Coulianos, C.-C. 2012. Bärfisar i Sverige – en fälthandbok. Entomologiska Föreningen i Stockholm. Häftad, 127 s., med massor av färgfoton. Pris 60 kr.

Efter dagfjärilar, trollsländor och gräs-hoppor ger oss KIBSIF nu bärfisar. Det är bara att tacka och ta emot. Den nya boken täcker in ca 50 arter som alla presenteras i text och bild på 1-2 sidor vardera. Allt mycket välgjort och vackert. Alla arter har fått svenska namn, vilka även godkänts av centralmakten. Boken är liten och lätt, och ändå så fulladdad med innehåll. De fantastiska foton är mycket informativa, och även en bestämningsnyckel med sedvanliga detaljteckningar finns med. Varje arts svenska utbredning ges i klarröd färg på en pytteliten karta med landskapsgränserna synliga. Många arter är sydliga och de som inte når Torneälven har en tendens att fastna i Ångermanland. En egentlig landskapskatalog saknas, varför det är lite svårt att veta om man råkat göra något nyfynd på den nivån. Tanken tycks vara att alla observationer är lika värdefulla och med tänkt destination artportalen. Då de flesta arter som presenteras suger på växter betonas i boken de botaniska sambanden.

Finns egentligen inget att klaga på i denna bok, men kanske ändå en del att fundera över. Namnet i text, och det faktum att bärfisar är trivialnamn för familjen Pentatomidae, men här används som avseende överfamiljen "Pentatomidea", dvs de bärfisartade (fattas förresten ett "o" där i suffixet –oidea, aja baja!). Jag kan som inte riktigt förstå pedagogiken bakom praktiken att använda namnet bärfisar för både familjen och överfamiljen samtidigt, när de nu redan har varsitt trivialnamn. Ter

sig mest förvirrande för mig, men jag har ju å andra sidan ingen erfarenhet av varken skådning eller insektsguidning. Här kan jag lika gärna haka på min ännu större förvirring över bokens feta uppmaning på baktäcket: "Börja skåda bärfisar!". Är inte boken oerhört användbar även för den som vill börja samla dessa djur? Vilket uppenbart herrarna och möjligen även flickan på bilderna inne i boken gör med sina bakvända lövsugar och andra attiraljer. Ordet "insamlingsmetoder" står lite i kontrast till sammanhanget skåda. Borde inte läsaren ändå fått veta hur man bäst når en bärfis och hur man etiketterar sina fynd? Nu stannar det vid att digitalt fotografera och därefter rapportera. Frågan hur fotot och fynduppgifterna binds ihop på ett säkert och långsiktigt sätt ventileras aldrig.

I egenskap av taxonom reagerar jag på meningen "systematiska enheter (taxa), till exempel klass, ordning ..." (s. 6). Här

Den egna kollektionen av norrländska bärfisartade. Även en "dark horse" finns med.

blandar man verkligen ihop äpplen och päron då exemplen representerar kategorier istället för taxa. Exempel på de senare är bärfisar och bärfisartade.

Den traditionella entomologin är trängd mellan molekylärtaxonomi och skådandet. Den förra bygger på automatisk avläsning av nukleotidsekvenser, medan den senare bygger på kollektioner av färgbilder. Utan

anlag för svårare nojor kan man ändå lätt få känslan av att de håller på att dela upp insektsgrupperna mellan sig. De svårare kräver DNA och de lättare nöjer sig med fotoguiden. Utrymmet däremellan krymper, och har vi nu förlorat även de bärfisartade? Vad blir det närmast – nyckelpigor? Skåda *Scymnus* i skymningen!

Anders Nilsson

Mer om alkohol och insekter

Nils Claesson, son till den avlidne författaren och konstnären Stig Claesson, mera känd som Slas, kom för några år sen med en bok om sin far och sin uppväxt (*Blåbärsmaskinen*, 2009, Stockholm, Ruin förlag). Boken vållade en del rabalder då den inte väjde för att ta upp till behandling den omtyckte författarens mörkare sidor, framför allt hans omfattande alkoholmissbruk. Nils Claessons bok ansluter därmed till min anmälan av Ianthe Brautigans bok om sin far Richard Brautigan i förra häftet av Skörvnöpparn. Därmed har vi här en ny miniserie med temat alkohol och småkryp. Jag citerar ur *Blåbärsmaskinen*, sidan 157:

Stig får medicin mot delirium och ligger och plockar i sängen.

- Han plockar insekter, säger sjuksköterskan och rycker på axlarna.

Det är ett vanligt beteende vid delirium.

- De brukar plocka kryp och sånt.

- Hur är det med Finlandsbåtar? undrar jag.

För att förstå var Finlandsbåtarna kommer in rekommenderas egen läsning av hela boken. Som entomolog kan man ju även göra reflektionen att det går bra att plocka insekter även utan delirium. Eller?

UT- OCH INVÄND!

Kräftan och hummern har skelettet på utsidan av kroppen. Skalet är deras skelett!

